

Legpersistentie, leefbaarheid en eikwaliteit zijn nu de belangrijkste fokdoelen

'540 eieren per hen haalbaar in 2025'

Copyright foto

In 2025 kunnen 105-weekse witte onbehandelde hennen gemiddeld 540 eieren leggen. En daarmee is nog geen einde gekomen aan de toename in productie. „De gemiddelde eierproductie per hen in Nederland en België stijgt met 8 eieren per jaar door de genetische vooruitgang en doordat hennen langer worden aangehouden.” Dat zegt Ivo Wetemans van leghennen fokkerij-organisatie Hendrix Genetics.

De technische resultaten bij leghennen namen de afgelopen 40 jaar sterk toe. „In 1980 belden leghennenhouders ons wanneer de eierproductie in de top boven de 90 procent kwam. Tegenwoordig krijgen we commentaar als de topproductie onder de 95 procent blijft”, zegt Frans van Sambeek (59). Hij werkt al ruim 30 jaar in de fokkerijwereld en sinds 10 jaar is de bevrogen Brabander directeur Research & Development van de legfokkerijtak van Hendrix Genetics uit Boxmeer. De fokkerijspecialist geeft hiermee aan dat het genetisch potentieel van een leghen in die 36 jaar sterk is toegenomen. En de rek is er nog niet uit. „De gemiddelde eierproductie per hen in Nederland en België stijgt met 8 eieren per jaar”, vertelt zijn collega Ivo Wetemans (38). Als manager van Isacom (onderdeel van Hendrix Genetics) zorgt Wetemans ervoor dat Het Anker en Vepymo dagelijks voldoende broedeieren hebben. „De gemiddelde eierproductie stijgt jaarlijks met 3 à 4 eieren doordat het genetisch potentieel van een leghen verbeterd, en met 4 à 5 eieren omdat leghennenhouders de koppel een week langer aanhouden. Dit bij elkaar opgeteld, levert een stijging van gemiddeld 8 eieren per jaar op.”

Volgens Wetemans is 500 eieren per 100-weekse witte hen een realistische doelstelling voor een leghennenhouder in 2020. „Dat kun je zo uitrekenen als je weet dat de gemiddelde eierproductie jaarlijks met 8 eieren per hen toeneemt. Bovendien zijn er in Nederland nu al een aantal die het genetisch potentieel eruit halen en meer dan 500 eieren per opgezette hen rapen bij een koppel Dekalb wit.” De technische resultaten van leghennen gaan dus snel vooruit. „Wellicht is 540 eieren per 105-weekse witte hen een realistische doelstelling in 2025”, zegt Van Sambeek. „De ontwikkelingen gaan verder. Al is het nu lastig in te schatten of we dat halen. Dat hangt af van veel factoren.”

Legpersistentie

Legpersistentie, leefbaarheid en eikwaliteit zijn de drie belangrijkste fokdoelen van de Hendrix Genetics leghennen groep. In het verleden was topproductie belangrijk. Maar nu die tussen 97 en 98 procent ligt, is het vrijwel onmogelijk deze via genetica te verhogen. Daarom ligt nu de focus op onder meer legpersistentie. „Ons doel is dat de eierproductie in 2020 tot 80 weken boven de 90 procent ligt”, vertelt Van Sambeek.

„Vanmorgen kreeg ik bericht van een leghennenhouder waar de eierproductie na 76 weken nog 91 procent bedroeg. Dus zijn we op de goede weg”, glimlacht Wetemans. Om hennen langer aan te kunnen houden, bouwde Hendrix Genetics in 2008 haar fokbedrijven om van een 80-weekse naar een 100-weekse cyclus. „De verschillen in resultaten tussen de beste en slechtste families waren de eerste 60 weken minimaal en werden tussen 60 en 80 weken groter. Pas na 80 tot 100 weken zagen we grote verschillen in bijvoorbeeld eierproductie en eikwaliteit”, vertelt Van Sambeek (zie grafiek). Hendrix Genetics fokt sindsdien verder met de hennen die van 80 tot 100 weken het beste presteren. Vijf jaar later merkten leghennenhouders de eerste resultaten.

Eikwaliteit

Bij het ouder worden van hennen komt de schaalkwaliteit steeds meer onder druk te staan. „Vroeger gingen eieren van oudere hennen met een slechtere schaalkwaliteit vooral de industrie in. Maar die vraagt ook steeds betere eieren. Daarom is dit voor ons een belangrijk aspect”, zegt Wetemans. „Onze ambitie is om onze bruine en witte hennen zoveel mogelijk eieren van eerste soort te laten leggen. De Dekalb wit, Bovans bruin en ISA bruin zijn hier mooie voorbeelden van. Die hennen hebben op latere leeftijd een vlakke eigewichtscurve waardoor de schaalkwaliteit goed blijft. Bovendien vraagt de markt meer klasse M en L eieren en minder zwaardere.”

Leefbaarheid is ook een belangrijk fokdoel.

Hiermee bedoelt Van Sambeek lage uitval, maar natuurlijke weerstand en robuustheid van de hennen spelen hierbij ook een rol. „Om ons doel van gemiddeld 500 eieren per opgezette hen in 2020 te kunnen halen, moet sprake zijn van een hoge leefbaarheid.” De fokkerij-organisatie richt zich op het verlagen van de gemiddelde uitval van haar hennen met 0,3 procent per ronde. Aangezien IB- en vogelgriepvirussen continueren, is het voor Hendrix Genetics onmogelijk een hen te fokken die bestand is tegen deze beide virussen. „We vinden dieergezondheid wel zeer belangrijk. We fokken daarom een robuuste hen die een goede natuurlijke weerstand heeft en niet in een productiedip belandt na een voerstoring of wanneer er een IB-infectie in de omgeving rondwaart.” Bevedering is ook een aandachtspunt in de selecties bij Hendrix Genetics. „Hennen moeten ook na 80 weken een mooi verenkleed hebben. Hennen die goed in de veren zitten, hebben namelijk minder energie nodig om zichzelf op temperatuur te houden en vreten daardoor minder voer dan soortgenoten die kaal gepikt zijn. Door een goed verenkleed blijft bovendien de eikleur goed en de eigewichtscurve vlak. Dit komt ook de schaalkwaliteit ten goede”, legt Van Sambeek uit. Nu steeds meer kippen buiten lopen, wordt bevedering voor consumenten en retailers ook een belangrijker thema.

Testen op praktijkniveau

Om robuuste hennen te kunnen fokken, voert Hendrix Genetics sinds 1980 zogenaamde 'recurrent testen' uit waarbij de hennen op

Copyright foto

Frans van Sambeek en Ivo Wetemans in de hypermoderne ouderdierenbroederij van Hendrix Genetics in Boxmeer die in 2013 werd geopend. „In Boxmeer fokken en broeden we de (groot)ouderdieren voor een groot deel van de leghennen in West-Europa en de wereld”, zegt Van Sambeek.

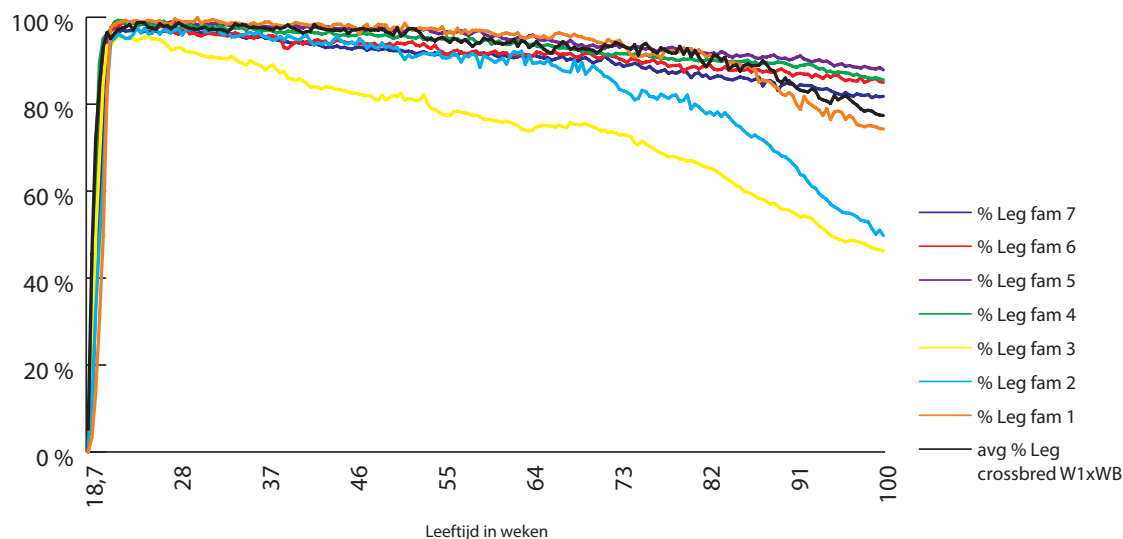
normale leghennenbedrijven worden getest. In de Benelux heeft de fokkerij-organisatie twaalf contractbedrijven waar hun hennen onder praktijkomstandigheden worden getest. De hennen zitten op die bedrijven in kleine groepjes in koloniehuisvesting omdat de gegevens van iedere individuele familie gemeten worden. Dit is volgens Van Sambeek noodzakelijk voor het fokken van robuuste kippen in alternatieve systemen met hele snavels. „Op onze praktijktestbedrijven zijn de omstandigheden vergelijkbaar met die van leghennenhouders. Zo waait er in de buurt van die bedrijven ook wel eens een IB-infectie rond, zitten de hennen wel eens in de tocht en is er wel eens een voerstoring. Op deze manier willen we hennen fokken, die het in praktijkomstandigheden goed doen”, verklaart Van Sambeek.

Op haar fokbedrijven met zuivere lijnen filtert Hendrix Genetics de inkomende stallucht en een overdrukventilatiesysteem zorgt ervoor dat geen ziekten binnen kunnen komen. Het fokmateriaal van deze zuivere lijnen is extreem kostbaar. De zeven fokbedrijven van de fokkerij-organisatie zitten verspreid over de hele wereld. Zo kan ook bij een uitbraak van hoogpathogene vogelgriep altijd worden geleverd.

Witte hennen makkelijker

Van Sambeek verwacht dat de welzijnsvraagstukken zoals kooihuisvesting, onbehandelde snavels, verenkleed, euthanaseren van eendagshaantjes en borstbeenletsels ook in andere landen dan Nederland gaan spelen. „We spelen hier op in. We doen nu bijvoorbeeld samen met Wageningen UR onderzoek om het gedrag van onze bruine en witte hennen te

Verschillen tussen families in productie % tot 100 weken

Het legpercentage tot 100 weken varieert sterk per familie. Dat blijkt uit onderzoek van Hendrix Genetics op haar eigen testbedrijven.

verbeteren”, vertelt hij. Terwijl wereldwijd de meeste hennen in legbatterijen zitten, is in diverse landen zoals de Verenigde Staten en Canada ‘cage free’ in opmars. De fokkerij-organisatie heeft geen aparte lijnen voor de biologische of Freiland-houderijsystemen. „Dat is niet nodig. Aspecten die belangrijk zijn voor vrije uitloop zoals leefbaarheid en bevedering, zijn ook van belang voor kooien. We fokken hennen die het in alle huisvestingssystemen goed kunnen doen”, vertelt Wetemans. Waar in Nederland de witte hen in opmars is en inmiddels een marktaandeel van 70 tot 75 procent heeft, liggen die verhoudingen wereldwijd anders. „Bruine hennen hebben wereldwijd een aandeel van 60 procent. We verwachten dat dit aandeel stijgt omdat leghennenhouders in de groeiemarkten in Azië en Afrika voornamelijk bruine hennen vragen”, zegt Van Sambeek. Voor Hendrix Genetics blijven bruin en wit even belangrijk in het fokprogramma. „Onbehandelde snavels geven bij bruine hennen meer risico’s dan bij witte”, vertelt

Van Sambeek. „Bruine hennen zitten van nature dichter op elkaar, terwijl er tussen witte hennen meestal 20 centimeter ruimte zit. Dat kan een reden zijn”, meent de fokkerij-specialist. „Bruine en witte hennen zijn verschillende dieren. Bij onbehandelde hennen moet je er kort op zitten, maar bij bruine moet je nog sneller schakelen.”

In Nederland groeide het aandeel witte hennen de afgelopen jaren sterk. „Vroeger werden witte eieren met legbatterijen in verband gebracht. Maar tegenwoordig is dat niet meer zo. Steeds meer consumenten en supermarkten kiezen daardoor voor witte eieren”, zegt Wetemans. „Als je makkelijk wilt werken moet je voor witte hennen kiezen. Ik ken leghennenhouders die altijd bruine hennen hadden en na één koppel wit, nooit meer terug willen.” Al is de eierprijs volgens Wetemans leidend. „De prijs voor bruine eieren is nu nog te laag, maar er komt een omslagpunt waardoor het interessant wordt om bruine hennen op te zetten.” Voor deze markt fokt Hendrix Genetics de ISA Bruin en de Bovans Bruin ■

Copyright foto

Medewerkers van het basisfokbedrijf Siebengewald van Hendrix Genetics meten de breuksterkte van de eieren van de witte foklijnen.

Minder opfokplaatsen nodig

De trend om hennen ieder jaar langer aan te houden, betekent dat in Nederland ieder jaar minder opfokplaatsen nodig zijn. „Een opfokker moet zorgen dat hij een goede naam houdt, of zich aansluiten bij een groeiende broederij”, adviseert Wetemans. „Om een goede naam te krijgen, moet een opfokker goed luisteren naar de wensen van een leghennenhouder.” Omdat Nederlandse broederijen de laatste jaren steeds meer 17-weekse hennen naar Duitsland exporteren, moeten er meer hennen in ons land worden opgefokt. Dat is een kans voor Nederlandse opfokkers volgens Wetemans. De manager van Isacom geeft aan dat de broedcapaciteit voor legkuikens in de Benelux ruim voldoende is. „Maar er worden hier ook veel exportkuikens uitgebroed.”